

Гуцалюк Ю.С.

аспірантка,

Національний університет «Острозька академія»;

викладач,

Хмельницький торговельно-економічний коледж

Київського національного торговельно-економічного

університету

ЕКУМЕНІЧНИЙ ДІАЛОГ ЯК ОСНОВНА УМОВА СПІВІСНУВАННЯ ТА СПІВПРАЦІ РЕЛІГІЙ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Серед відомих різновидів діалогу – міжетнічного, міждержавного та багатьох інших нерелігійного характеру, – міжрелігійний діалог вирізняється своєю унікальністю, яка полягає насамперед у тому, що всі інші учасники діалогу шукають те, що їх об'єднує (мета, кінцевий результат, взаємний інтерес тощо), а віруючі вже мають це об'єднуюче ядро – віру в Бога.

Також актуальність цієї теми для сучасного світу зумовлена швидким розвитком релігійної мережі, який супроводжується становленням міжконфесійних і міжцерковних відносин. Генезис екуменічного руху і відносин між християнськими та іншими церквами у світі є цілком можливою схемою розвитку міжконфесійних відносин: від поступової мінімізації гострих міжцерковних конфліктів і конкурентного співіснування до формування толерантних відносин, співпраці та діалогу.

Дана тема розкрита у окремих статтях, працях та розділах монографій вітчизняних та зарубіжних дослідників (зокрема К. Райзера «Екуменізм в пошуках нового взгляда», А. Кураєва «Вызов экуменизма», Ж.-П. Віллема «Європа та релігії», Є. Мартинюка «Екуменізм, конвергенція, єдність», М. Етеровича «Екуменічний діалог – ідеал і реальність»).

Співпраця у межах екуменічного руху відбувається переважно у нерелігійній сфері і слугує не лише зближенню церков та окремих християн, але й поглиблює їхнє взаєморозуміння та прихильність один до одного. Богословський або екуменічний діалог, який є засобом досягнення єдності, відносять до релігійної сфери. Особливістю богословських діалогів є те, що їхні учасники обов'язково знаходяться на своїх специфічних конфесійних позиціях. Метою екуменічних

діалогів є християнська єдність, але їхні цілі можуть бути різними, хоча усі вони, в кінцевому випадку, спрямовані на досягнення єдності. Цілями діалогу може виступати: знайомство із іншими традиціями; пошук спільних та відмінних моментів у віровченні; подолання розходжень у віровченні. Оскільки кожен учасник діалогу вважає себе носієм істинного віровчення, то будь-які уступки або компроміси розглядаються християнськими лідерами як неприпустимі, навіть, гріховні акти [3, с. 30].

Діалог, якщо звернутися до первинного значення цього слова, означає бесіду, розмову, інформування іншого про себе, свої погляди, цілі тощо. Діалог – це не дебати, не суперечки, не заперечення, не переконання в чийсь правоті чи неправоті. Основне в діалозі – вміння слухати і здатність почути, щоб зрозуміти, але не обов'язково прийняти позицію іншого.

Американський дослідник В. Раш відзначає, що екуменічні діалоги є ефективним засобом для екуменічного зближення церков і деномінацій. Старі конфлікти і розходження, що тривали кілька століть, були розглянуті під новим кутом зору, що дозволило християнам різних конфесій встановити нові відносини [6, с. 61-63].

Зазначимо, що екуменічний діалог не обов'язково є діалогом у класичному розумінні, «справжнім діалогом», за термінологією філософа-діалогіста М. Бубера. Діалог, згідно з М. Бубером, буває трьох видів: справжній, для якого характерне сприйняття суб'єктів один одного, встановлення між ними живих взаємовідносин; технічний – «спричинений необхідністю об'єктивного взаєморозуміння», і замаскований під діалог монолог, у якому суб'єкти не чують партнерів, а чують лише себе. Другий вид діалогу значно поширеніший, аніж перший, на думку М. Бубера, він фактично є невід'ємною рисою сучасного світу [1, с. 108].

Діалог, у тому числі міжрелігійний, – це шлях до створення нового цілісного світу, який не зможе існувати в ситуації постійного змагання в ньому геоекономічних інтересів чи політичних теорій і систем. Єдність такому світу не забезпечить ні мета – наука, ні універсальна технологія. Навіть релігії не здатні привести до тріумфу взаєморозумінні між людьми.

Особливо активно в налагодженні міжрелігійного спілкування проявляє себе римо-католицька церква. Щорічні зустрічі в Ассізі (Італія), зініційовані колишнім папою Іоанном Павлом II, збирають

представників найпоширеніших релігій світу. За ініціативи протестантських церков і за підтримки православних патріархів створено Всесвітню Раду церков, що відстоює єкуменічні цінності.

Постійне і спільне покаяння і навернення необхідні і християнському Заходу, і християнському Сходу. Саме на такій позиції стояв Іоанн Павло II, самокритично підкреслюючи, що «покаяння і навернення потрібні також латинській церкві, щоб належним чином шанувати й оцінювати гідність східних християн» [8].

«Християнство повинно дихати двома легенями», тобто сповідувати західну і східну традиції. Цей папський афоризм спрямований у третє тисячоліття християнської ери. Витоки цього афоризму, який має стати програмним закликком для утвердження єдиної християнської спільності в «цивілізації любові», Іоанн Павло II знаходив у «центральної події євангелізації всього світу» – «хрещенні святого Володимира». «Йому, Володимире, – зазначав папа, – зобов'язані не лише слов'янські народи Східної Європи, а й ті народи, які поселилися за Уралом, майже до Аляски» [2].

Отже, богословський, або єкуменічний діалог є засобом для досягнення єдності християнства, розділеного богословськими розбіжностями у віровченні та відмінністю в культурі. Увесь релігійний світ має спрямувати усі свої можливості на досягнення єкуменічної співпраці та діалогу. Єкуменічний діалог як вид єкуменічних відносин є засобом досягнення християнської єдності. Але якщо метою всіх єкуменічних діалогів є християнська єдність, то їхні цілі можуть бути різними: 1) ознайомлення з іншими церквами або конфесіями; 2) пошук спільних і відмінних елементів у віровченні; 3) подолання віросповідних відмінностей.

Список використаних джерел:

1. Бубер М. Діалог. – Москва: Республика, 1994. – С. 93–124.
2. Історія релігії в Україні. – Т. IV: Католицизм. – К., 2001. – С. 6-7.
3. Кисельов О.С. Інтегративний потенціал релігій у сучасному світі // Релігія і соціальні зміни в сучасному суспільстві. Матеріали міжнародної наукової конференції (м. Чернівці, 18-19 квітня 2005 р.). – Чернівці: Рута, 2005. – С. 43-46.
4. Кисельов О.С. Толерантність як основа єкуменічних відносин // Актуальні питання міжконфесійних взаємовідносин в Україні: Збірник наукових матеріалів. – К., 2005. – С. 72-75.

5. Корнійчук Ю. Ю. Соціальний вимір екуменічної діяльності православних церков : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 09.00.11 «Релігієзнавство» / Корнійчук Юлія Юріївна. – Київ, 2011. – 18 с.

6. Райзер К. Экуменизм в поисках нового взгляда. Экуменическое движение. – Москва : ББИ, 2002. – С. 81–89.

7. Яроцький П. Екуменізм: стан, проблеми сучасного розвитку // Релігійна свобода: свобода релігії і національна ідентичність – світовий досвід та українські проблеми – К., 2002. – С. 40.

8. «УІ упит», 23 травня 1995 р., § 54.